

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

**РОЗБУДОВА ВНУТРІШНІХ СИСТЕМ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ
У ЗАКЛАДАХ
ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ
ІНСТРУМЕНТИ ТА ВИКЛИКИ**

Електронний науковий збірник тез доповідей
II Міжнародної науково-практичної конференції

17-18 листопада 2022 року

УДК 378.014.6(477):378.4(477.411)КНУ(082)

P64

Учасники: Міністерство освіти і науки України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка; Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти; Національне агентство кваліфікацій; Національний Еразмус+ офіс в Україні; Інститут вищої освіти НАПН України; Відділ забезпечення якості освіти Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Редакційна колегія: В. Бугров, канд. філос. наук, проф.; А. Гожик, канд. геол.-мінерал. наук, доц.; К. Смирнова, д-р юрид. наук, проф.; О. Сербін, д-р наук із соц. комунікацій, проф.; Ю. Тимцуник, канд. пед. наук, методист

Адреса редакційної колегії: к. 223, 60, вул. Володимирська, м. Київ

P64 Розбудова внутрішніх систем забезпечення якості в закладах вищої освіти України: інструменти та виклики : електрон. наук. зб. тез доп. II Міжнар. наук.-практ. конф. (17–18 лист. 2021 р.). –К. : ВПЦ "Київський університет", 2022. – 222 с.

ISBN 978-966-933-190-8

Висвітлено основні інструменти та виклики щодо питання розбудови внутрішніх систем забезпечення якості в закладах вищої освіти України, зокрема різні аспекти проблеми забезпечення якості освіти при перезарахуванні результатів навчання, що здобуті шляхом неформальної або інформальної освіти; впровадження мікрокваліфікацій як інструменту, що забезпечує гнучкість освітньої і професійної траєкторії; інтернаціоналізації як інструменту реалізації політики ЗВО у забезпеченні якості освіти; ролі опитувань у прийнятті інституційних рішень ЗВО щодо забезпечення якості освіти; нормативного регулювання та розроблення освітніх стандартів на компетентнісній основі як базового інструменту забезпечення якості вищої освіти.

Для працівників вищої освіти, здобувачів освіти у вітчизняних закладах вищої освіти, а також державних службовців, працедавців і фахівців незалежних інституцій із забезпечення якості.

УДК 378.014.6(477):378.4(477.411)КНУ(082)

© Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
ISBN 978-966-933-190-8 ВПЦ "Київський університет", 2022

О. Дем'яненко, канд. пед. наук

E-mail: ozaika@ukr.net

Білоцерківський національний аграрний університет,
Біла Церква, Україна

ОПИТУВАННЯ СТЕЙКХОЛДЕРІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ НА РІВНІ ЗВО

Проаналізовано роль опитувань стейкхолдерів при формуванні політики у сфері забезпечення якості освіти на рівні ЗВО.

Ключові слова: опитування, стейкхолдери, забезпечення якості освіти.

Традицією сучасного процесу якісних змін у вищій освіті є залучення до нього різних груп стейкхолдерів (зацікавлених осіб) – колишніх випускників, роботодавців, студентів, аспірантів, викладачів, працівників закладу, батьків студентів тощо. У БНАУ ця традиція також набирає обертів. Упродовж останніх років в університеті за окремим освітніми (освітньо-науковими) програмами та міжнародними проєктами здійснюється систематичний моніторинг якості освіти, різних її аспектів. Значна частка його відбувається у форматі інтерв'ювань, спостереження, внутрішнього аудиту, опитувань тощо.

Вітчизняні науковці-дослідники у сфері педагогічного оцінювання й моніторингу якості освіти (Ляшенко О., Лукіна Т., Черняк О. та ін.) зазначають, що метод опитування (анкетування) у локальних і регіональних дослідженнях якості освіти набув поширення востанні роки через активізацію демократичних процесів і формування відкритого громадянського суспільства (Лукіна, 2010; Дем'яненко, 2009). Він дозволяє виявити та врахувати думку різних суб'єктів освітньої діяльності, загальні тенденції функціонування освіти в різних її аспектах. Зокрема, дослідниця Т. Лукіна, описуючи моделі й типології, класифікації анкет та їх компонентів, з-поміж переваг і недоліків анкетування визначає такі (табл. 1):

**Аналіз переваг і недоліків методу анкетування у контексті МЯО
(за Т. Лукіною)**

АНКЕТУВАННЯ	
<i>переваги</i>	<i>недоліки</i>
незалежність відповідей від особи-анкетера	негнучкість реагування на зміни
достатність часу для відповіді	відсутність контролю за поверненням анкет
використання надійного інструменту	обмеженість окремих видів анкетування
стандартизації процедур	

Отже, з питань розроблення й використання, експертизи анкет, форм опитувальників у зарубіжних і вітчизняних джерелах уже надано низку рекомендацій, що дозволяє враховувати їх у роботі локальних структурних підрозділів ЗВО, які опікуються питаннями забезпечення якості освіти (Дем'яненко, 2021; Дем'яненко, 2009; Черняк, 2001).

Відділ забезпечення якості освіти здійснює інформаційний і технічний супровід процесів залучення зацікавлених у якості освіти сторін, зокрема, і методом опитування. Фахівці відділу та залучені стейкхолдери розробляють анкети для проведення планових/позапланових циклічних опитувань, аналізують та оприлюднюють їх результати на сайті (розділ сайту БНАУ: ОСВІТНИЙ ПРОЦЕС / МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ОСВІТИ. URL: <https://education.btsau.edu.ua/node/7>).

Якою є мета опитувань? Важливо виявити й врахувати думки різних груп респондентів щодо якості освітньої діяльності в Університеті та на факультетах.

Анкетування дозволяє:

- отримати загальну інформацію про зміст і форми навчання за ОП (ОНП);
- проаналізувати важливі чинники та процеси, що впливають на якість освітньої діяльності;
- визначити ставлення здобувачів вищої освіти та викладачів до характеру їхньої взаємодії, підходів до навчання і викладання;

- виявити проблемні питання освітнього процесу в університеті, на факультеті, виробити дієві рекомендації щодо його вдосконалення тощо.

Опитування зазвичай проводять анонімно, частіше – у режимі онлайн. Для прикладу, за підсумками анкетувань студентів та аспірантів і їх обговорень (2020–2022) маємо такі рекомендації від користувачів освітніх послуг:

- збільшити питому вагу практичного матеріалу навчальних дисциплін, практичних завдань під час проведення лекцій, реальних досліджень чи моделювання їх на практичних заняттях;

- у викладацькій діяльності більше практикувати інноваційні форми взаємодії студентів і викладачів, нові підходи до викладання;

- удосконалювати й систематизувати процес самостійної роботи студентів і контроль за ним;

- додати варіативні курси психологічного спрямування, з основ лідерства тощо;

- розвивати навички використання дистанційних технологій навчання, актуальність яких зросла в сучасних умовах навчання студентів.

У свою чергу викладачі, долучені до таких опитувань та інтерв'ювань, висловлюють такі судження (2019-2021):

- методи проблемного навчання, прийоми дискусії та бесіди, використані під час проведення лекцій і практичних занять, активізують діяльність студентів, фокусують їхню увагу на предметі вивчення;

- студенти найкраще сприймають власні напрацювання викладачів, приклади та обговорювані проблемні ситуації, які допомагають уявити очікуваний результат роботи;

- критичне мислення є важливим критерієм ефективності організації навчання, тому жива дискусія зі студентами, мозковий штурм, рольові ігри сприяють його формуванню у студентів.

- важливо вивчати інноваційні методики викладацької практики, постійно розвиватися. Цікаво в різних форматах обмінюватися досвідом.

Унаслідок системності опитувань, що спрямовані на формування політики БНАУ у сфері забезпечення якості освіти, в

університеті та на рівні факультетів заплановано й відбуваються (Дем'яненко, 2021):

- просвітницькі, тренувальні та інформаційно-роз'яснювальні заходи з питань якості вищої освіти та академічної доброчесності;
- навчальні заходи (курси ПК, пролонгований психолого-педагогічний семінар для НПП з актуальних питань розвитку освіти, сертифікаційні дистанційні курси, семінари для експертів освіти тощо);
- контрольно-коригувальні акції (внутрішній аудит, опитування тощо).

У результаті циклічних і системних дій поступово формується культура якості.

Список використаних джерел

1. Дем'яненко, О. О. (2021, Жовтень). Розвиваємо нові традиції. На шляху до якості освіти. *Університет*. Біла Церква: БНАУ, 3, с. 3–4.
2. Лукіна, Т. О. (2010). *Технологія управління якістю освіти державних службовців*. Луцьк.
3. Дем'яненко, О. О., Ревуцька Н. М. (Ред.). (2009). *Організація моніторингу якості освітньої діяльності у загальноосвітньому навчальному закладі*. Біла Церква: КОПОПК.
4. Черняк, О. І. (2001). *Техніка вибіркового дослідження*. Київ: МІВВУ.